

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 59 0 Пс 032296 21 Рев
Бања Лука, 09.02.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Х.к. д.о.о Б., кога заступа пуномоћник О.С.А., адвокат из Б., против туженог Х. д.о.о. М., кога заступају пуномоћници Р.Т.1 и Р.Т.2., адвокати из О.д.Т. д.о.о. М., ради исплате дуга, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 59 0 Пс 032296 20 Пж од 28.01.2021. године, на сједници вијећа одржаној дана 09.02.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 1.742,72 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бијељини број 59 0 Пс 032296 17 Пс од 16.12.2019. године тужени је обавезан да тужитељу исплати износ од 112.171,52 КМ, са законском затезном каматом рачунајући од дана подношења тужбе па до исплате, као и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 6.314,62 КМ.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 59 0 Пс 032296 20 Пж од 28.01.2021. године, жалба туженог је усвојена и првостепена пресуда преиначена, тако што је тужбени захтјев тужитеља у цјелости одбијен као неоснован. Тужитељ је обавезан да туженом надокнади трошкове парничног поступка у износу од 6.222,22 КМ, док је преко досуђеног износа захтјев туженог за накнаду трошкова поступка одбијен. Одбијен је и захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава одговора на жалбу.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлаже да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужени обавезе да му исплати износ од 112.171,52 КМ, са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе па до исплате.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да су парничне странке дужи временски период биле у пословном односу по основу испоруке робе; да је у вези са тим пословним односом настао дуг туженог који се односио на неплаћене рачуне, као и камату због доцње у плаћању; да су због потребе међусобног усаглашавања права и обавеза насталих у том пословном односу странке закључиле уговор о регулисању међусобних односа у форми нотарски обрађене исправе (ОПУ-... од 29.10.2015. године), предмет којег је регулисање међусобних односа уговорних страна проистеклих из пословног односа уговорних страна насталих испоруком робе од стране тужитеља туженом у периоду 30.03.2012. до 19.02.2015. године; да је уговором утврђено постојање неспорног износа главног дуга по свим појединачно наведеним рачунима у износу од 287.692,38 КМ, висина обрачунате законске камате на главни дуг (162.171,72 КМ за период од 30.03.2012. године до 20.09.2015. године) као и трошкови поступка у вези са поднесеном тужбом тужитеља у предмету који се водио код Опћинског суда у Мостару за наплату наведеног дуга; да је уговорен начин и динамика исплате дуга од стране туженог, док се у погледу обрачунате камате преко износа од 50.000,00 КМ (укупно обрачуната камата је износила 162.171,72 КМ), тужитељ одрекао потраживања, с тим да је уговорено да се признати износ камата од 50.000,00 КМ компензује одређеном количином врхунског вина, што је тужени испунио; да је одредбама уговора уговорено и то да ће тужитељ имати статус приоритетног добављача за испоруку средстава за заштиту биља и минералних ђубрива под условом да његова понуда по финансијским, техничких и технолошким карактеристикама буде иста или повољнија од других добављача; да је за неиспуњење обавеза утврђених овим уговором тужени пристао да се подвргне непосредном принудном извршењу на својој цјелокупној имовини; да тужени у погледу набавке средстава за заштиту биља и минералних ђубрива није прихватио понуду тужитеља нити га признао као приоритетног добављача, већ се код набавке робе определијелио за другог добављача (са образложењем да је роба другог понуђача била квалитетнија).

На темељу тих чињеница, имајући у виду да тужитељ у овој парници потраживање преосталог износа законских камата (којих се првобитно одрекао) образлаже неиспуњењем услова у виду наставка пословне сарадње, првостепени суд је цијенећи садржину наведеног уговора од 29.10.2015. године, те маил преписку и састанке који су вођени у циљу преговора око наставка пословне сарадње, закључио да тужени није испунио уговорени услов (да у наредне три године тужитељ има статус приоритетног добављача за наведену врсту робе уколико његова роба буде повољнија у односу на робу других добављача) и да је у конкретном случају тужени поступао супротно начелима савјесности и поштења, односно супротно одредбама члана 10, 17. и 18. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО). Слиједом тога, првостепени суд је закључио да је основан захтјев тужитеља да се тужени обавезе на исплату преосталог износа обрачунатих камата у износу од 112.171,52 КМ, са законском затезном каматом рачунајући од дана подношења тужбе па до исплате, па је првостепеном пресудом захтјев тужитеља усвојио.

Одлучујући о жалби туженог, другостепени суд је оцијенио да је првостепени суд начин престанка обавезе (дијела законске затезне камате) отпустом дуга у смислу одредбе члана 344. ЗОО, погрешно учинио условљеним од наставака даље пословне сарадње странака, у погледу које су били предвиђени други услови. Према становишту другостепеног суда, према садржају одредбе члана 12. уговора, статус тужитеља као приоритетног добављача је био условљен повољнијом понудом тужитеља у односу на друге добављаче, а не отпустом дуга. Надаље, другостепени суд образлаже да је, у ситуацији да до даље пословне сарадње странака није дошло, тужитељу стајала на располагању друга врста тужбе, односно тужбе за накнаду штете због неиспуњења обавезе из уговора (у дијелу којим је тужитељу понуђен пословни аранжман по одређеним условима), успјех које тужбе би зависио од чињеница које су битне за постојање те врсте уговорне одговорности, те да суд није овлаштен, с обзиром на концепт тужбеног захтјева, да утврђује нешто друго или досуди нешто друго од онога што је предмет заштите. Према даљем образложењу, сходно одредби члана 10. ЗОО странке су могле на јасан начин дефинисати услове испуњења уговора, па и отпуст дуга условити наставком даље пословне сарадње, уколико је таква намјера постојала, што у конкретном случају није урађено. Странке су уговором јасно изразиле вољу да регулишу начин исплате дуга у вези којег је постојао судски спор и тим уговором тужитељ је отпустио дуг по основу дијела камата, који отпуст је, по становишту другостепеног суда, дефинитиван и безусловљен, са циљем да на тако модификован начин ријеше међусобне односе из ранијег пословног односа, што потврђује и садржај маил преписке везано за наставак пословне сарадње. Сагласно наведеном, другостепени суд је жалбу туженог усвојио и првостепену пресуду преиначио тако што је захтјев тужитеља у цјелости одбио.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита.

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова, ради регулисања међусобних односа странака проистеклих из њиховог пословног односа испоруке робе од стране тужитеља туженом, у периоду 30.03.2012. до 19.02.2015. године, странке су закључиле писмени уговор који је нотарски обрађен број ОПУ... од 29.10.2015. године. Тим уговором је утврђена висина главног дуга туженог (287.692,38 КМ), као и висина доспјеле законске затезне камате у износу од 162.171,72 КМ (у односу на који дуг се по тужби тужитеља против туженог водила друга парница пред Опћинским судом у Мостару), те је уговорен начин и динамика измирења обавезе туженог, као и обавеза тужитеља да по измирењу дуга повуче тужбу у наведеној другој парници.

Дијелом одредбе члана 13. наведеног уговора тужитељ се одрекао разлике обрачунате камате преко износа од 50.000,00 КМ, са чиме се тужени сагласио (дио одредбе члана 12. уговора).

Према одредби члана 344. став 1. ЗОО обавеза престаје кад повјерилац изјави дужнику да неће тражити њено испуњење и дужник се са тим сагласи.

Правилно другостепени суд цијени да је на описани начин, споразумом странака, односно отпустом дуга у смислу цитиране одредбе члана 344. став 1. ЗОО, престала обавеза туженог на плаћање обрачунате законске затезне камате у износу од 112.117,52 КМ (разлика између износа од 50.000,00 КМ који је тужени по уговору био у обавези да плати и износа од 161.171,72 КМ који одговара укупно обрачунатим каматама за период 30.03.2012. до 19.02.2015. године). Наведено имајући у виду да је дозвољен споразум

странака о одрицању од камате ако се он односи на већ насталу обавезу. Поред тога, без обзира што је у одредбама члана 12. и 13. уговора наведено да се тужитељ одриче наведене разлике камата, што се у ревизионим наводима потенцира и истиче да није дошло до отпуста дуга, према већ реченом произлази да се не ради о једностраној изјави о одрицању потраживања дијела дуга, већ да су парничне странке постигле споразум о отпусту дуга.

Према садржају уговора од 29.10.2015. године, кад се исти цијени сагласно одредби члана 99. ЗОО, наведени отпуст дуга (па и одрицање од дијела потраживања када би се прихватили ревизиони наводи) није условљен наставком даље пословне сарадње парничних странака, што се неосновано у ревизионим наводима тврди, већ се тиче регулисања обавеза из ранијег пословног односа, док је статус тужитеља као приоритетног добављача за наредни период условљен његовом повољнијом понудом у односу на друге добављаче, а наведено без обзира што су одредбе које се тичу даље пословне сарадње у уговору наведене као дио одредбе члана 12. и 13. уговора, а не као засебна уговорна одредба.

Према томе, правилан је закључак другостепеног суда, да престанак обавезе плаћања утужене разлике камата уговором од 29.10. 2015. године није условљен статусом тужитеља као повлаштеног добављача, па је тиме побијаном пресудом правилно преиначена првостепена пресуда и захтјев тужитеља одбијен. Исто тако, правилан је закључак другостепеног суда да је у конкретном случају тужитељу стајала на располагању тужба за накнаду штете због повреде одредаба уговора у погледу наставка даље сарадње, као и обавеза да у поступку по таквој тужби докаже да је од стране туженог дошло до неиспуњења одредаба уговора, а што није предмет расправљања нити утврђења у предметној парници.

Из датих разлога, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), изјављену ревизију је ваљало одбити.

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 1.742,72 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић